

การขับเคลื่อนเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็ก : เครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ปณณร นันทิประภา^า สุวิชา เป้าอารีย์^บ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็ก 2) วิเคราะห์ขั้นตอนการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็ก และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อการจัดการเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คน ได้แก่ สมาชิกของเครือข่ายคุ้มครองเด็กในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นสมาชิกที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงเยาวชนที่เข้าร่วมเครือข่าย ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนเครือข่ายคือ 1) มีนโยบาย แผนงานการคุ้มครองเด็กที่ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) มีกลไกการให้บริการด้านการคุ้มครองเด็กในพื้นที่ 20 หน่วยงาน 3) มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพด้านทักษะ ความรู้ และกระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก 4) มีกลไกประสานความร่วมมือระดับท้องถิ่นตามแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กในระดับตำบล 5) มีกลไกการตรวจสอบด้วยการรายงานและกระบวนการตอบสนองการจัดการรายกรณีด้วยทีมสหวิชาชีพ 6) มีวงจรการดูแลเด็กในรูปแบบการป้องกันและการปกป้องคุ้มครอง 7) เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการคุ้มครองเด็กในพื้นที่ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้นำไปสู่การสร้างเครือข่ายและการขับเคลื่อนเครือข่าย 3 กระบวนการคือ 1) การบริหารจัดการเครือข่าย 2) การพัฒนาเครือข่าย 3) การรักษาเครือข่าย อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาจากการขับเคลื่อนเครือข่าย 2 ประการ คือ 1) เครือข่ายยังไม่มีการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานและจัดการความรู้สำคัญ 2) เครือข่ายยังขาดการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายในเรื่องการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเครือข่ายคุ้มครองเด็ก

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนเครือข่าย, การคุ้มครองเด็ก, ระบบคุ้มครองเด็ก

^า นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail: Punnatohn.om@gmail.com

^บ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ คณะพัฒนสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Driving in a Child Protection Network: The Study of Nongprue Town Municipality Banglamung District Chonburi Province

Punnatohn Nuntiprapha^a Suvicha Pouaree^b

Abstract

This research aims to study the components of child protection systems, which direct the actions of child protection networks. Furthermore, the research intends to examine the problems, and obstacles of the Nongprue town municipality's child protection network, Banglamung district, Chonburi province, by using the qualitative research method. The data were collected through an in-depth interview of 15 members of the Nongprue town municipality's child protection network, Banglamung district, Chonburi province. The interviewed members were from the public and private sectors, as well as volunteering youths. The research found that the following components are the driving forces behind child protection networks; 1) Child protection policies according to the strategic framework of the Ministry of Social Development and Human Security; 2) Mechanisms to provide protection to children and youth within 19 institutions; 3) A process to develop management skills, and knowledge relating to child protection; 4) A mechanism to coordinate on a municipal-level according to the guidelines of child protection systems; 5) A mechanism to inspect child protection operations, using a report-base system combine with child protections provided by the multidisciplinary team; 6) A cycle of child-care system in the form of preventative measures and protective measures; 7) Youths taking part in their local child protection systems. All these components led to the creation of a network as well as the 3 driving forces

^a Master Student, School of Social Development and Management Strategy, National Institute of Development Administration, E-mail: Punnatohn.om@gmail.com

^b Assistant Professor, School of Social Development and Management Strategy, National Institution of Development Administration

behind the network: 1) the management of the network; 2) The development of the network; 3) The maintenance of the network. However, 2 problems were identified: 1) The network has no basic information database; 2) the network lacks participation of members in following-up and evaluating the network's child protection activities.

Keywords: Driving Network, Child Protection, Child Protection System

บทนำ

ความรุนแรงต่อเด็กเป็นความท้าทายในทุกประเทศ สังคม เชื้อชาติ ชนชั้น และวัฒนธรรม ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ไม่สามารถยอมรับได้ ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ระบุถึงพันธะของรัฐภาคีของอนุสัญญาฯ ที่จะต้องดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามเพื่อแก้ไขปัญา และลดอัตราการใช้ความรุนแรงต่อเด็กโดยประชาคมโลกให้การรับรองว่าสิทธิเด็ก เป็นสิทธิเฉพาะด้านที่แยกออกมาจากกติกาสากลว่าด้วยสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการรวบรวมสิทธิมนุษยชนทุกด้านไว้ด้วยกัน (Suprasit Kumprapun, 1996) ประเทศไทยในฐานะประเทศรัฐภาคีและประเทศสมาชิกอาเซียน ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยมีการประกาศยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2560 เป็นยุทธศาสตร์ระดับชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ เป็นเหตุให้มีการทบทวนแผนงานและตัวชี้วัดรวมถึงการส่งต่อภารกิจไปยังท้องถิ่น รวมถึงคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบในหลักการยุทธศาสตร์การคุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 อันเป็นแนวทางที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนดำเนินการเพื่อการคุ้มครองเด็กตามกรอบนโยบายและกฎหมาย

หน่วยงานหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน มีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กที่มีการประสานกันมาเป็นระยะเวลายาวนานในหลายพื้นที่ในประเทศไทย มีการประสานงานเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ ประสานทรัพยากร รวมไปถึงมีการนำเอาแนวคิดการสร้างเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมมาแก้ไขปัญหาเด็ก ปกป้องคุ้มครองเด็กจากความรุนแรงทุกประเภท ซึ่งเกิดจากการร่วมมือของหลาย ๆ องค์กรที่ต่างมีทรัพยากร และมีการประสานงานร่วมกันมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Kanjana Kaewtep, 1995)

เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีประชากรย้ายภูมิลำเนาเข้ามาเป็นอันดับต้นของประเทศ ทำให้เกิดชุมชนใหม่ซึ่งเป็นที่อยู่ของประชากรแฝงจำนวนมาก เกิดแหล่งท่องเที่ยวสถานบันเทิงและแหล่งอบายมุขทุกประเภท ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อเด็ก จากรายงานสถานการณ์สังคมเทศบาลเมืองหนองปรือ ในปี 2554 – 2556 พบว่า ปัญหาเด็กเร่ร่อนและถูกล่อลวงมาขายบริการทางเพศให้แก่ชาวต่างชาติ โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือและเมืองพัทยามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีคือจาก 90 คน 135 คน และ 175 คน ตามลำดับและต่อมามีจำนวนที่ลดลงต่อเนื่องในปี 2557-2559 คือจากจำนวน 153 คน 132 คน และ 102 คน ตามลำดับ (Subdivision of Social Development Nongprue town municipality, 2016) สอดคล้องกับข้อมูลที่มีหน่วยงานด้านเอกชนเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองเด็กเข้ามาจัดตั้งในพื้นที่เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยในปี พ.ศ. 2554 มีการจัดตั้งศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์และเด็กถูกล่วงละเมิด เพื่อคุ้มครองเด็กผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการล่วงละเมิดทุกรูปแบบ พร้อมทั้งมี

การประสานความร่วมมือกับตำรวจและพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีในการดำเนินงานคุ้มครอง ต่อมามูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยมาเริ่มดำเนินงานในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและปกป้องคุ้มครองเด็ก ในปี พ.ศ. 2556 ที่เริ่มดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน เด็กถูกระทำ ความรุนแรงพบในชุมชน โดยมีการทำงานประสานกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมทักษะชีวิตทำงาน ด้านการส่งเสริมความตระหนักเรื่องการคุ้มครองเด็กและสิทธิเด็ก นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิ เอช เอช เอ็น เพื่อ เด็กไทย จัดตั้งสถานคุ้มครองสวัสดิภาพบ้านเอื้ออารีย์ ในปี พ.ศ.2557 เพื่อเป็นสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กถูกระทำความรุนแรงทุกรูปแบบให้มีที่พักพิงในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย พร้อมทั้งมีบ้านฉุกเฉินสำหรับเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือและต้องแยกจากครอบครัวอย่างเร่งด่วน (HHN Thailand, 2019) กล่าวได้ว่า สถานการณ์ปัญหาเด็กเร่ร่อนและเด็กถูกล่วงละเมิดในพื้นที่ทำให้เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานเอกชนด้านเด็กที่เข้ามาดำเนินงานด้านการคุ้มครองเด็กอย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนของเทศบาลเมืองหนองปรือ มีแผนงานโครงการเรื่องการคุ้มครองเด็กในปี พ.ศ.2556 เช่น โครงการเครือข่ายเฝ้าระวังและการช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง และต่อมาในปี พ.ศ. 2558 มีการจัดทำแผนงานเรื่องการคุ้มครองเด็กโดยดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับชุมชนในพื้นที่ 44 ชุมชนในปี พ.ศ. 2560 มีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการคุ้มครองเด็กโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

จากการดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองเด็กของทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและเกิดเป็นเครือข่ายคุ้มครองเด็กที่มีการขับเคลื่อนมาเป็นระยะเวลา ร่วม 10 ปี โดยในปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก Child Advocacy Center (CAC) ในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองปรือ เป็นสถานที่ในการประชุมหารือและพิจารณาข้อกล่าวหากรณีการ ล่วงละเมิดต่อเด็กทั้งทางเพศและทางร่างกายด้วยความรุนแรงของเครือข่ายคุ้มครองเด็กและทีมสห วิชาชีพ อันประกอบด้วยนักสังคมสงเคราะห์ สังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะแพทยพยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านงานสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่งานอัยการ และเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง

ด้วยการการดำเนินงานคุ้มครองเด็กในรูปแบบเครือข่ายในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจศึกษาถึงการขับเคลื่อนเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กในเทศบาลเมืองหนองปรือ ที่ส่งผลให้การ ดำเนินงานของเครือข่ายยังคงอยู่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ขั้นตอนการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อการจัดการเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมแนวคิดที่เกี่ยวข้องอันประกอบไปด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก องค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายและการขับเคลื่อนเครือข่าย โดยสรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กเกิดจากหลักการสำคัญตามอนุสัญญาสิทธิเด็กที่ประเทศไทยเข้าร่วมสัตยาบันเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อปี พ.ศ. 2535 ที่ระบุว่ารัฐภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจะต้องยอมรับศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ซึ่งไม่อาจเพิกถอนได้ นอกจากนี้จะต้องเชื่อว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้พื้นฐานของเด็กนั้นเข้มแข็ง ดังนั้นครอบครัวต้องได้รับการคุ้มครองตามความจำเป็น เพื่อศักยภาพในการรับผิดชอบในความดูแลเด็กของตนเองได้ โดยต้องไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 หลักการสำคัญคือ 1) สิทธิในการมีชีวิตรอด 2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา 3) สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม

ระบบการคุ้มครองเด็ก

ระบบคุ้มครองเด็ก เป็นกลุ่มการทำงานเชื่อมโยงกันขององค์ประกอบที่มีเป้าหมายร่วมกันในการป้องกันการละเมิด การละเลย ทอดทิ้ง การแสวงประโยชน์ทางเพศและความรุนแรงกับเด็ก การดำเนินการเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น มีโครงสร้างหน้าที่ และความสามารถระหว่างองค์กรที่มาดำเนินงานร่วมกัน (Unicef, 2021)

องค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็ก

องค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กประกอบไปด้วยภาคส่วนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งในส่วนทางการมักจะเกิดขึ้นจากการสร้างและดูแลของภาครัฐ โดยมีนโยบาย กฎหมาย และมาตรการเป็นตัวขับเคลื่อนของระบบ ในขณะที่ส่วนที่ไม่เป็นทางการจะเป็นการดำเนินงานนอกกรอบของรัฐ

ไม่ได้ควบคุม ระบบการคุ้มครองเด็กจะถูกขับเคลื่อนผ่านความเข้าใจ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและความเชื่อของชุมชนและสังคม โดยมีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ (Bill et al., 2011) ได้แก่

1. ด้านนโยบาย กฎหมาย และมาตรการ เช่น กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับเด็กภายในประเทศ กฎหมายสิทธิมนุษยชน เป็นต้น
2. ด้านการบริการและกลไกการให้บริการ ทั้งที่เป็นทางการ อาทิ องค์กรภาครัฐที่จัดการบริการการคุ้มครองเด็ก รวมถึงบริการเกี่ยวข้องกับการดูแล การคุ้มครอง การป้องกัน และการฟื้นฟูเยียวยาเด็กที่หมายถึงการให้บริการทั้งกระบวนการ และกลไกที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลไกการรายงานส่งต่ออย่างไม่เป็นทางการโดยมีชุมชนเป็นฐาน การคุ้มครองเด็กโดยเครือข่าย เป็นต้น
3. ด้านศักยภาพ ในการจัดเตรียมและดำเนินการให้บริการด้านการคุ้มครองเด็ก ซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การบริหารทรัพยากรและงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพและทักษะของผู้เชี่ยวชาญ และการพัฒนาให้ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการคุ้มครองเด็กจากความเสี่ยงและการแสวงประโยชน์จากเด็ก
4. ด้านการประสานงานความร่วมมือและกลไกการประสานเพื่อความคุ้มครองเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการคุ้มครองเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับสากล
5. ด้านกลไกการตรวจสอบ เพื่อให้การคุ้มครองเด็กเป็นไปตามเป้าหมาย ที่แต่ละประเทศได้ให้พันธะสัญญาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่สอดคล้องกับกฎหมายและเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก เช่น การทำมาตรฐานเพื่อการคุ้มครองเด็ก การทำนโยบายคุ้มครองเด็กในหน่วยงาน เป็นต้น
6. ด้านวงจรการดูแลเด็ก ที่ต้องสร้างให้เกิดทัศนคติเชิงบวก สร้างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก
7. ด้านความสามารถในการปรับตัว ทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมของเด็กที่จะสร้างเสริมให้เด็กมีศักยภาพ เป็นโอกาสที่จะทำให้เด็กสามารถดูแลและปกป้องตนเองและผู้อื่นได้

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

เครือข่าย หมายถึง ปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กร ที่มีการเชื่อมโยงประสานงาน มีการปฏิสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยมีความยินดีที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ทรัพยากร ความรู้ และดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย หรือเพื่อแก้ปัญหาสาธารณะบางอย่างที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วน ซึ่งองค์กร หรือกลุ่ม และปัจเจกบุคคลยังบริหารงานตามรูปแบบของตนเอง

การสร้างและการขับเคลื่อนเครือข่าย

กระบวนการสร้างเครือข่าย ที่นำไปสู่การก่อตัวของเครือข่ายในรูปแบบต่าง ๆ มีการทำกิจกรรมร่วมกันผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การติดต่อสื่อสารการมีส่วนร่วมของสมาชิกการให้การสนับสนุนและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งในขั้นตอนของการสร้างเครือข่ายนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายเป็นขั้นตอน ได้แก่

1) การก่อรูปของเครือข่าย ที่อาจเกิดได้สองแนวทางคือ รัฐเป็นผู้ริเริ่มเครือข่าย (State Initiative) และประชาชนเป็นผู้ริเริ่มเครือข่าย (Citizen Initiative) และมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปในบทบาทของผู้ให้การสนับสนุน (Supporter) และวางตนเองในบทบาทของผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) (Kriengsak Chareanwongsak. 2000) ในส่วนนี้ถือเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้ง นอกจากนี้ยังมีการก่อรูปของเครือข่ายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเครือข่ายที่มีสถานการณ์เป็นตัวกำหนด ที่สมาชิกในเครือข่ายเห็นพ้องต้องกันว่า เครือข่ายนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สร้างพลังในการต่อรอง เกิดการเรียนรู้ที่มีพลัง (Phra Maha Sutit Apakaro, 2005)

2) การจัดระบบบริหารเครือข่าย ที่ประกอบไปด้วย การจัดผังกุ่มของเครือข่าย การจัดทำบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย การจัดระบบหน้าที่การติดต่อสื่อสาร การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกันและการจัดระบบสารสนเทศ (Kriengsak Chareanwongsak. 2000)

3) การพัฒนาเครือข่าย ประกอบไปด้วย มีกิจกรรมที่ร่วมดำเนินกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงสร้างของกิจกรรมที่มีความชัดเจน จัดขึ้นตามความสนใจของสมาชิกในกลุ่ม รวมถึงมีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย ซึ่งรวมถึงมีการจัดการความขัดแย้ง มีการจัดการทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอโดยต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้เครือข่ายขับเคลื่อน มีการขยายกิจกรรมรวมถึงขยายเครือข่าย

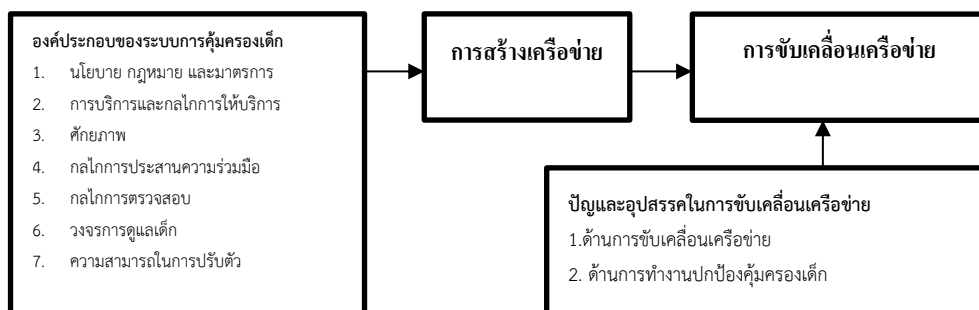
4) การรักษาเครือข่าย ประกอบไปด้วย การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และแสวงหาทรัพยากรเพื่อการขับเคลื่อนเครือข่ายทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน (Kriengsak Chareanwongsak, 2000)

การขับเคลื่อนเครือข่าย เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลให้เครือข่ายมีความยั่งยืนและบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่สมาชิกในเครือข่ายได้ร่วมกันตั้งไว้ ซึ่งกระบวนการทำงานของเครือข่ายคือการทำงานร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างงานและความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิก (Phra Maha Sutit Apakaro, 2005) โดยงานและภารกิจต่างๆ ของเครือข่ายนั้นนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และสร้างความเคลื่อนไหวทางสังคม ดังนั้นกระบวนการทำงานของเครือข่ายจะพิจารณาได้จากสัมพันธภาพ การ

เรียนรู้ และความเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ภายใต้บริบทที่เกิดขึ้น โดยมีกระบวนการของเครือข่ายที่มีลักษณะร่วมใน 4 ประเด็น ได้แก่

1) กระบวนการที่ทำงานเชื่อมประสานจากจุดเล็กขยายไปสู่หน่วยใหญ่ ที่เป็นทั้งขั้นตอนของการก่อตัวและการทำงานของเครือข่าย 2) การสร้างสัมพันธ์ภาพอันเป็นการสร้างความรู้ ความหมาย โลกทัศน์ร่วมกัน เพื่อให้เครือข่ายยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อการสร้างความรู้ โลกทัศน์ หรือมุมมองร่วม เพื่อให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง เป็นการขยายความคิดและกระบวนการของเครือข่ายให้กว้างขวางออกไป 3) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัว กล่าวคือ ต้องมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ที่จะส่งเสริมศักยภาพของเครือข่ายเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา ร่วมกัน โดยการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้สามารถใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เช่น การศึกษาดูงาน การพัฒนาศักยภาพผู้นำ การถอดบทเรียน เป็นต้น 4) การพัฒนากิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างขบวนการทางนวัตกรรมและวาทกรรมการพัฒนา เช่น การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการติดต่อสื่อสาร หรือนวัตกรรมใหม่ ที่เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการนำสู่ความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่

แนวคิดนำในการวิจัย

การศึกษานี้ ศึกษาโดยใช้แนวคิดองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กมาเป็นฐานในการศึกษา โดยเชื่อว่าองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กที่ประกอบไปด้วย นโยบาย กฎหมาย และมาตรการ การบริการและกลไกการให้บริการ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง วงจรการดูแลเด็กภายในระบบนิเวศของเด็ก รวมไปถึง กลไกหลักสำคัญ 2 ประการคือ กลไกการประสานความร่วมมือและกลไกการตรวจสอบ นั้นเป็นฐานทุนที่นำไปสู่กลไกการสร้างและการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็ก จึงนำไปสู่การศึกษาถึงรูปแบบ ขั้นตอนของการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็ก รวมถึงการขับเคลื่อนเครือข่ายในมิติของการบริหารเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายและการรักษาเครือข่าย รวมถึงศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการขับเคลื่อนเครือข่าย ที่แบ่งออกเป็นสองประเด็นคือ ด้านการขับเคลื่อนเครือข่าย

เช่น การจัดทำฐานข้อมูลของเครือข่าย การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย และ ด้านการทำงานปกป้องคุ้มครองเด็ก เช่น การสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับเด็ก การทำงานเพื่อการปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นต้น

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการ ขั้นตอนการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็กไปจนถึงปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะและความต้องการในการจัดการเครือข่าย รวมถึงมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็ก โดยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant in-depth interview) จำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย เครือข่ายคุ้มครองเด็กจากภาครัฐ 5 คน เป็นผู้ร่วมดำเนินงานในกลไกการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2549 เครือข่ายภาคเอกชนที่ดำเนินงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่มาแล้วไม่ต่ำกว่า 8 ปี จำนวน 4 คน เครือข่ายภาคประชาชนที่เป็นคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับชุมชน จำนวน 3 คน และเครือข่ายจากเยาวชนแกนนำที่ร่วมดำเนินงานด้านการคุ้มครองเด็ก จำนวน 3 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 15 คน เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กอย่างน้อย 4 กิจกรรม/ปี นอกจากนี้มีการจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผ่านเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ รายงานประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในส่วนของการตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลสามด้าน ได้แก่ เวลา สถานที่ บุคคล นำมาเปรียบเทียบ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีการทวนสอบข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักอีกครั้ง โดยจัดกระบวนการสนทนากลุ่มจำนวน 1 ครั้ง มีผู้ให้ข้อมูลหลักร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน เพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและจากการทบทวนเอกสารมาจัดเป็นหมวดหมู่แยกแยะตามองค์ประกอบและแนวคิดในการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทียบเคียงกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กและแนวคิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเครือข่าย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และเขียนสรุปผลการศึกษาด้วยรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา (Description) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ด้วยสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็กและครอบครัว ทำให้พื้นที่เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการจัดตั้งองค์กรภาคเอกชนด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเครือข่ายคุ้มครองเด็กในพื้นที่เทศบาลเมืองหนองปรืออย่างไม่เป็นทางการขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 โดยมีการดำเนินงาน ประสานงาน ส่งต่อกรณีเด็กที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ ระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และมีการ ให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองเด็ก เบื้องต้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้ามาทำงานช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในพื้นที่กล่าวว่า

“ในช่วงที่เราพบว่าพื้นที่หนองปรือ และพัทยา เกิดปัญหาเรื่องเด็กจรจัด เราพบว่ามีเด็กเร่ร่อนใช้ชีวิต อยู่บนท้องถนนเป็นจำนวนมาก ในช่วงนั้น นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่จากโครงการจาก NGO ด้านเด็ก หลาย ๆ คนได้เข้ามาทำงาน เก็บข้อมูล และให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายคน พอเราทำงานไปเรื่อย ๆ เราพบว่า การจะช่วยเหลือเด็กหนึ่งคนนั้น ไม่สามารถทำได้จากองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ละองค์กรมีทรัพยากรที่ต่างกัน บางทีให้ความช่วยเหลือได้ตามกรอบการทำงานของเขา บางที่สามารถส่งต่อความช่วยเหลืออื่นๆได้ เพื่อให้เราช่วยเหลือเด็กได้ไปจนสุดทาง พอมีการส่งต่อเคสเด็กกันมาเรื่อย ๆ เครือข่ายก็เกิดขึ้นเอง” (S. Nakpeian, personal communication, September 14, 2017)

ในปัจจุบัน เครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือมีหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการขับเคลื่อน เครือข่ายที่จัดตั้งในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 20 หน่วยงาน แบ่งออกเป็นหน่วยงานภาครัฐ 8 หน่วยงาน หน่วยงาน เอกชนด้านเด็ก 12 หน่วยงานและมีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในระดับชุมชนที่ร่วมขับเคลื่อนในภาค ประชาชน 44 ชุมชน ที่อยู่ภายใต้การจัดตั้งของเทศบาลเมืองหนองปรือ

องค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ

1) ด้านนโยบายและมาตรการคุ้มครองเด็ก พบว่า เทศบาลเมืองหนองปรือมีการบรรจุแผนงานที่ เกี่ยวเนื่องกับการปกป้องคุ้มครองเด็กให้เป็นแผนงานของท้องถิ่น มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานด้านการคุ้มครองเด็กภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมสร้าง ระบบนิเวศในการปกป้องคุ้มครองเด็ก อาทิ สำนักงานสาธารณสุข โรงเรียน สถานประกอบการบันเทิง สถานีดารวจภูธร เป็นต้น ในการขับเคลื่อนเพื่อการคุ้มครองเด็กร่วมกัน

2) ด้านการบริการและกลไกการให้บริการ พบว่า เทศบาลเมืองหนองปรือ มีกลไกการให้บริการ และกลไกการให้บริการในด้านสวัสดิการพื้นฐานจากภาครัฐอยู่เป็นฐานทุน และมีกลไกการคุ้มครองเด็ก ของเครือข่ายเป็นกลไกการให้บริการที่เชื่อมประสานกันในรูปแบบของทีมสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองเด็ก และมีกระบวนการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการชุมชนให้มีส่วนร่วมในการคัดกรองเบื้องต้น มีส่วนร่วมใน ระบบการแจ้งเหตุการณและการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวเปราะบางและร่วมเฝ้าระวังในชุมชนด้วย

3) ด้านศักยภาพ พบว่า เกิดกลไกในการพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กผ่านกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่าย โดยลักษณะของการพัฒนาศักยภาพนี้จะเป็นไปในรูปแบบของการจัดกิจกรรมภายใต้งบประมาณของแต่ละหน่วยงาน โดยรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพนั้นจะเป็นไปตามแผนงานประจำปีของสมาชิกในเครือข่าย มีพื้นที่ให้สมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในกระบวนการขั้นตอนของการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้ได้ฝึกฝนกระบวนการและใช้ทักษะความรู้ในกระบวนการคุ้มครองเด็ก อาทิ การให้คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดกรองปัญหา และเขียนรายงานเพื่อให้การช่วยเหลือเด็ก การให้สมาชิกจากองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองเด็กเข้าร่วมประชุมที่มหาวิทยาลัย เพื่อหาทางออกในการคุ้มครองเด็กร่วมกัน

4) ด้านกลไกการประสานความร่วมมือ มีการใช้กลไกการคุ้มครองเด็กในระดับตำบลที่เป็นนโยบายจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มาเป็นกลไกหลักระดับตำบล เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระบบคุ้มครองเด็กไปในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนเครือข่ายยังส่งผลให้เทศบาลเมืองหนองปรือเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการสร้างระบบนิเวศเพื่อการคุ้มครองเด็ก ทำให้เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับชุมชนใน 44 ชุมชน และคณะกรรมการจากทั้ง 44 ชุมชนมาเข้าร่วมเป็นสมาชิกของเครือข่ายคุ้มครองเด็กในภายหลัง ซึ่งเป็นผลให้การประสานความร่วมมือขยายไปยังระดับชุมชนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5) ด้านกลไกการตรวจสอบ เทศบาลเมืองหนองปรือมีระบบการรายงานกรณีเมื่อเด็กต้องได้รับความคุ้มครองที่เป็นกลไกตามมาตรฐานที่กำหนดโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งยังมีกลไกการ “ร่วมตรวจสอบแบบไม่เป็นทางการ” ที่เกิดจากกระบวนการทำงานของเครือข่าย มีกลไกการรับแจ้งเหตุแบบไม่เป็นทางการจากคณะกรรมการชุมชน และเครือข่ายที่มีความพร้อมในการให้การช่วยเหลือเด็กเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการส่งต่อไปยังผู้จัดการรายกรณี (Case manager) ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณีตามกระบวนการของมหาวิทยาลัยต่อไป และในขั้นตอนนี้จะมีการดำเนินการ “ตรวจสอบอย่างเป็นทางการ” โดยทีมสหวิชาชีพ

6) ด้านวงจรการดูแลเด็ก มีกระบวนการการทำงานของเครือข่ายที่เน้นการให้ความรู้ การแสดงให้สมาชิกในชุมชนที่เครือข่ายเข้าไปดำเนินงานรับทราบถึงกระบวนการการคุ้มครองเด็ก ที่สมาชิกในชุมชนอาจจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครองเด็กที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้สมาชิกในชุมชนเครือข่าย ได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลเด็ก รวมถึงสิทธิและการคุ้มครองป้องกันเด็กในชุมชนของตน ตามระบบนิเวศที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

7) ด้านความสามารถของการปรับตัวของเด็ก มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กในพื้นที่ โดยเริ่มจากการที่เครือข่ายดำเนินการร่วมกับโรงเรียนโดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะ

ด้านสิทธิและการคุ้มครองเด็ก จากนั้นเสริมศักยภาพให้เกิดเยาวชนแกนนำเพื่อเป็น “ผู้แทน” ในกลุ่มเด็ก ในการรณรงค์และขับเคลื่อนกิจกรรมที่ริเริ่มด้วยตัวเองได้ต่อไป

การสร้างเครือข่าย

เครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นเครือข่ายที่จัดอยู่ในประเภทของเครือข่ายเกี่ยวกับเด็ก ที่แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายของการทำงานเพื่อการคุ้มครอง ป้องกัน และการส่งเสริมรณรงค์ เพื่อการปกป้องคุ้มครองเด็กในพื้นที่ร่วมกัน ทั้งยังมีมิติในการมองเชิงพื้นที่ (Area Based) เนื่องจากเป้าประสงค์หนึ่งของการดำเนินงานเพื่อการปกป้องคุ้มครองเด็ก จะต้องสร้างให้เกิดระบบนิเวศเพื่อการคุ้มครองเด็กให้เกิดขึ้น เพื่อการทำงานด้านคุ้มครองเด็กอย่างยั่งยืนตามมิติขององค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็ก

การก่อรูปของเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์ทางสังคม ที่พื้นที่พบว่าปัญหาด้านเด็กในพื้นที่นั้นเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขและต้องเร่งสร้างระบบในการคุ้มครองเด็กอย่างเร่งด่วน (S. Nakpeian, personal communication, September 14, 2017)

การรวมตัวกันของเครือข่ายเกิดขึ้นแบบไม่เป็นทางการ ด้วยความไว้วางใจ รวมถึงมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีกระบวนการร่วมมือที่เกิดจากการที่เครือข่ายมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน และผู้กระทำในแต่ละส่วนต่างมีบทบาทหน้าที่ที่เป็นองค์การที่ดำเนินงานเรื่องการส่งเสริมคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือเด็ก (Protection) และบางหน่วยงานมีบทบาทหลักที่เข้ามาร่วมดำเนินงานในด้านการป้องกัน (Prevention) จึงทำให้กระบวนการสร้างเครือข่ายและการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ผ่านมา มีการเชื่อมโยงกันในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน แต่ใช้การรวมตัวด้วยการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสิทธิเด็ก เรื่องการคุ้มครองเด็ก อันเป็นความรู้พื้นฐาน การจัดกิจกรรมเพื่อการรณรงค์ทั้งในชุมชน โรงเรียน และสถานที่ที่จะนำเสนอข้อมูลเรื่องการคุ้มครองเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลากรในหลายระดับที่เข้าร่วมก่อรูปเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็ก ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายงานพัฒนาสังคม ส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กจากหน่วยงานเอกชนด้านเด็กและผู้แทนของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายถึงวงจรชีวิตของการร่วมมือ ในประเด็นพลวัตของหุ้นส่วนในพหุองค์การ ที่อธิบายถึงการร่วมมือก่อนเป็นหุ้นส่วน (Pre-partnership Collaboration) ไว้ว่า เครือข่ายจะมีรูปแบบที่มีฐานปฏิสัมพันธ์ระหว่างหุ้นส่วนมีลักษณะไม่เป็นทางการและเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คุณภาพของความสัมพันธ์ได้ถูกเชื่อมโยงโดยระดับความไว้วางใจของผู้กระทำ ซึ่งระดับความไว้วางใจที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อความหลากหลายของบุคลากรที่เข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ปัจจัยนำเข้าของเครือข่ายมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการขยายตัวของความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของเครือข่าย (Phichai Ratnatilaka Na Bhuket, 2009)

การขับเคลื่อนเครือข่าย

1) การบริหารจัดการเครือข่าย เครือข่ายไม่มีการกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนกลไกของเครือข่าย ใช้การรวมตัวผ่านกิจกรรมของหน่วยงานที่เป็นสมาชิกในเครือข่าย เนื่องจากวิกฤติการณ์ทางสังคมในพื้นที่ที่เป็นปัญหาเด็กยังคงมีอยู่ ทำให้เกิดมีหน่วยงานภาคเอกชนด้านเด็ก เข้ามาจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กในพื้นที่ การเข้ามาของเครือข่ายและฐานทุนที่เป็นองค์ความรู้ ทรัพยากร และงบประมาณที่เกิดขึ้นในกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายจึงเกิดการหมุนเวียนเข้ามาพร้อมกับสมาชิกเครือข่าย ทั้งนี้ เมื่อไม่มีโครงสร้างชัดเจนการบริหารจัดการเครือข่ายจึงมีการดำเนินงานอย่างอิสระตามแผนงานของแต่ละองค์กร แต่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันผ่านช่องทางการสื่อสารทางไลน์ (Line) ที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละสมาชิกเครือข่าย โดยการส่งต่อข้อมูลที่เป็นประโยชน์นอกจากนี้เครือข่ายยังใช้ไลน์ (Line) เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ รวมถึงใช้ในการสื่อสารกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงาน เกิดการจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพตามแผนงานของหน่วยงาน เช่น การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสิทธิเด็ก การจัดกิจกรรมพัฒนานโยบายคุ้มครองเด็กในโรงเรียน การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการคุ้มครองเด็กในชุมชน มีการใช้เวทีประชุมทีมสหวิชาชีพในกระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กรายกรณีและการประชุมร่วมกับเครือข่ายด้านเด็กภายนอกที่เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายในด้านความรู้ เนื่องจากแต่ละองค์กรสมาชิกเครือข่ายมีความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจึงมีการแบ่งปันประสบการณ์ แบ่งปันความรู้ เทคนิค ทักษะการทำงานกับเด็ก

2) ด้านการพัฒนาเครือข่าย มีกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพที่เกิดขึ้นทุกไตรมาส มีการสนับสนุนกิจกรรมในระดับชุมชน เช่น กิจกรรมงานวันเด็ก และแทรกการให้ความรู้เรื่องการคุ้มครองเด็กเข้าไปในตารางกิจกรรม มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพที่จัดโดยเครือข่ายจากหน่วยงานเอกชนด้านเด็กส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และมีการเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมจากเครือข่ายภายนอก เช่น Unicef เป็นต้น นอกเหนือจากนี้มีการขยายกิจกรรมที่ส่งต่อองค์ความรู้เรื่องสิทธิเด็กและการคุ้มครองเด็กไปยังกลุ่มเครือข่ายเยาวชนในพื้นที่จนกระทั่งเยาวชนแกนนำสามารถริเริ่มโครงการต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

3) ด้านการรักษาเครือข่าย พบว่าเครือข่ายมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักเรื่องการคุ้มครองเด็ก และทำให้เห็นว่าการคุ้มครองเด็กนั้นเป็นเรื่องของทุกคน มีการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ร่วมให้ข้อคิดเห็นเมื่อเกิดข้อจำกัดในการดำเนินงาน โดยมุ่งเป้าไปที่การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งยังมีการแสวงหาทรัพยากรจากภาครัฐ อาทิ เทศบาลเมืองหนองปรือ และมีการประสานทรัพยากรจากเครือข่ายเอง แต่งบประมาณส่วน

ใหญ่ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนายังอยู่ในส่วนของการบริหารจัดการในกลุ่มหน่วยงานเอกชนเนื่องจากสามารถจัดสรรได้สะดวกและแผนงานที่ดำเนินงานนั้นสามารถออกแบบปรับปรุงได้ตามบริบททางพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็ก

1) เครือข่ายยังขาดกระบวนการจัดการความรู้และการจัดการข้อมูลพื้นฐาน เช่น องค์กรความรู้ที่จะเป็นความรู้แกนกลางที่สมาชิกเครือข่ายจะสามารถสื่อสารหรือต่อยอดให้กับสมาชิกเครือข่าย เนื่องจากความรู้ เทคนิคการส่งต่อความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพจะเป็นความรู้เฉพาะขององค์กร แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ความรู้หลักที่เกิดจากการจัดการความรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย

2) เครือข่ายไม่มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน กระบวนการขับเคลื่อนของเครือข่ายมีองค์กรเอกชนที่เป็นตัวแสดงสำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งมีผลต่อความยั่งยืนของเครือข่าย เนื่องจากองค์กรเอกชนถึงแม้จะมีการจัดตั้งมานานแล้วแต่มีโอกาที่จะถอนตัวออกไปจากพื้นที่ได้เสมอ

3) ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามและประเมินผลของโดยสมาชิกเครือข่าย เนื่องด้วยเครือข่ายมีอิสระในการดำเนินงานตามแผนงานของแต่ละหน่วยงานทำให้เกิดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในระดับหน่วยงานเท่านั้น ยังไม่มีการติดตามประเมินผลร่วมกันหรือถอดบทเรียนร่วมกันระหว่างเครือข่ายโดยตรง

ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่าย

1) เครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือต้องมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและทะเบียนเครือข่ายเพื่อจะช่วยให้เห็นภาพรวมของเครือข่ายคุ้มครองเด็กที่มีอยู่ในปัจจุบัน

2) เครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือควรมีแผนในการจัดการความรู้ร่วมกัน อาทิ ความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ความรู้เรื่องกฎหมายเด็กพื้นฐานและพัฒนาเป็นหลักสูตรที่นำไปถ่ายทอดต่อได้ง่าย เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายที่เป็นคณะกรรมการระดับชุมชนสามารถจัดกิจกรรมให้ความรู้ได้เอง

3) ร่วมออกแบบแผนงานการดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองเด็กอย่างบูรณาการตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ เพื่อให้เห็นแผนการดำเนินงานที่ขับเคลื่อนกันในรูปแบบการสร้างระบบนิเวศเพื่อคุ้มครองเด็กอย่างแท้จริง

4) ต้องมีการส่งเสริมการทำงานเพื่อการรณรงค์และสร้างความตระหนักเรื่องการคุ้มครองเด็กมากยิ่งขึ้น โดยในกระบวนการนี้จะต้องดึงเด็กเยาวชนทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการรณรงค์ สร้างความตระหนักเรื่องการคุ้มครองเด็ก

สรุปและอภิปรายผล

การนำแนวคิดการสร้างเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม เป็นแนวคิดหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ มีการประสานความร่วมมือขององค์กรที่มีความหลากหลายและมีทรัพยากร ศักยภาพที่แตกต่างกัน มีการก่อรูปขึ้นมาอย่างมีความสมัครใจ เพื่อให้เกิดการสนับสนุน แลกเปลี่ยน จัดการ และมีกระบวนการทำงานที่มีอิสระต่อกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เครือข่ายได้ร่วมกันตั้งไว้

จากการศึกษาเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า เครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ เป็นเครือข่ายที่จัดอยู่ในประเภทของเครือข่ายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายของการทำงาน ที่มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อการคุ้มครอง ป้องกัน และการส่งเสริมรณรงค์ เพื่อการปกป้องคุ้มครองเด็กในพื้นที่ร่วมกันมีเป้าหมายร่วมในการสร้างระบบนิเวศเพื่อการคุ้มครองเด็กโดยการทำงานอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน

เครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ มีกระบวนการที่ทำงานเชื่อมประสานจากจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ โดยเริ่มต้นจากองค์กรเอกชนด้านเด็กขนาดเล็กที่มาฝังตัวในชุมชน ที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ด้านการคุ้มครองเด็ก ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งและขยายไปยังหน่วยงานในระดับสหวิชาชีพ ต่อมามีการขยายไปที่ระดับชุมชน ส่งผลให้เครือข่ายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการสร้างสัมพันธภาพอันเป็นการสร้างความรู้ ความหมาย ความตระหนัก สร้างเป้าหมายร่วม เพื่อให้เครือข่ายยังคงดำรงอยู่ โดยมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ที่จะส่งเสริมศักยภาพของเครือข่ายคุ้มครองเด็กเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเด็กในพื้นที่ร่วมกัน ในการพัฒนาเครือข่ายมีการพัฒนาศักยภาพผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและเครือข่ายยังใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรภายนอกอื่นๆ เพื่อเปิดโลกทัศน์ในการใช้เครื่องมือใหม่ในการทำงานเรื่องการปกป้องคุ้มครองเด็ก เช่น ระบบการคุ้มครองเด็ก ที่ใช้รายงานและแจ้งเหตุสำหรับประชาชน ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือการศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานเรื่องการคุ้มครองเด็กผ่านหลักสูตรออนไลน์ ที่ผลิตและเผยแพร่โดย Unicef เป็นต้น กระบวนการขับเคลื่อนนี้สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการขับเคลื่อนของเครือข่ายที่ส่งผลให้เครือข่ายมีความยั่งยืน และบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่สมาชิกร่วมกันตั้งไว้ โดยเครือข่ายจะมีลักษณะร่วม 4 ประการคือ 1) กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจากจุดเล็กขยายไปสู่หน่วยใหญ่ 2) การสร้างสัมพันธภาพอันเป็นการสร้างความรู้ ความหมาย โลกทัศน์ 3) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัว และ 4) การพัฒนากิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างขบวนการทางนวัตกรรมและกระบวนการพัฒนา (Phra Maha Sutit Apakaro, 2005)

องค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็ก 7 ประการที่พบว่าเป็นผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และทำให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็ก ได้แก่

1) การมีนโยบายและมาตรการคุ้มครองเด็กในระดับท้องถิ่นและมีการกระจายการดำเนินงานด้านการคุ้มครองเด็กไปในระดับชุมชนครอบคลุมพื้นที่ 44 ชุมชนผ่านโครงสร้างคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับชุมชน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนในภาคนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง

2) การมีบริการและกลไกการให้บริการด้านเด็กซึ่งเป็นสวัสดิการพื้นฐานของภาครัฐได้แก่ การดำเนินงานของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชลบุรี สวัสดิการด้านเด็กและครอบครัวของเทศบาลเมืองหนองปรือ และการให้บริการด้วยกลไกของเครือข่ายในรูปแบบทีมสหวิชาชีพ เป็นผลให้เกิดการช่วยเหลือเด็กได้อย่างรวดเร็วและเกิดกลไกการเฝ้าระวังในชุมชนร่วมด้วย

3) การมีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพในกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการสร้างบุคลากรที่มีทักษะปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคัดกรอง ทำรายงานเพื่อส่งต่อเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ ทำให้กระบวนการช่วยเหลือเด็กกรณีเป็นไปอย่างรวดเร็วและช่วยเหลือเด็กได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

4) การใช้กลไกประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ทำให้สนับสนุนการสร้างระบบนิเวศเพื่อการคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การมีกลไกการตรวจสอบ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมตรวจสอบในกลุ่มเครือข่ายทั้งในระดับชุมชน ระดับองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการและมีการตรวจสอบกระบวนการให้ความช่วยเหลือเด็กร่วมกันอีกครั้งด้วยทีมสหวิชาชีพ

6) ด้านวงจรการดูแลเด็ก เห็นผลลัพธ์ที่เครือข่ายภาคเอกชนเข้าไปทำงานกับชุมชนในการขับเคลื่อนเพื่อการคุ้มครองเด็กในชุมชนโดยมีเทศบาลเมืองหนองปรือเป็นผู้สนับสนุน ทำให้การสร้างระบบนิเวศคุ้มครองเด็กเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ผ่านการเสริมความรู้ การให้ทักษะเรื่องการดูแลเด็กและการเฝ้าระวังและตระหนักถึงปัญหาร่วมกัน

7) ด้านความสามารถของการปรับตัวของเด็ก มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กในการทำงานร่วมกับโรงเรียน สร้างแกนนำเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนรณรงค์เรื่องการคุ้มครองเด็กในพื้นที่

ผลลัพธ์ในองค์ประกอบคุ้มครองเด็ก 7 ประการข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงการขับเคลื่อนเครือข่ายในด้านการบริหารจัดการเครือข่ายที่อยู่ในรูปแบบการบริหารที่เป็นอิสระต่อกัน ส่งผลให้งานของเครือข่ายนั้นกระจายไปยังกลุ่มเป้าหมายและผู้รับประโยชน์ที่มีความแตกต่างกัน อาทิ การทำงานกับชุมชนของมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย การทำงานกับโรงเรียนขององค์การเฟรนด์ ประเทศไทย และการทำงานในกลุ่มเด็กพิการของมูลนิธิคุณพ่อเรย์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ไปยัง

กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายแต่ยังคงไว้ซึ่งเป้าหมายเรื่องการคุ้มครองเด็กร่วมกัน การแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่างกันนั้นสร้างให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันมาอย่างต่อเนื่องด้วยการใช้กิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพ การประสานทรัพยากร และขยายกิจกรรมไปยังเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยการเชื่อมโยงและร่วมเป็นเครือข่ายสิทธิเด็ก ประเทศไทย (CRC Coalition Thailand) นอกจากนี้ เครือข่ายยังมีการรักษาเครือข่ายโดยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ผนึกสร้าง ความตระหนักและทำให้เห็นว่าการคุ้มครองเด็กเป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา และร่วมให้ ข้อคิดเห็นเมื่อเกิดข้อจำกัดในการดำเนินงาน

กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ ทำให้วิเคราะห์ได้ถึง ลักษณะความต้องการร่วมที่เชื่อมโยงเครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ

ลักษณะที่ 1 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information Exchange) สมาชิกภายในเครือข่าย เพื่อการคุ้มครองเด็กมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภายในแต่ละ สมาชิกเนื่องจากในเวทีการประชุมเครือข่ายประจำเดือนจะมีสมาชิกเครือข่ายเวียนกันเป็นเจ้าภาพ มีการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปเพื่อการจัดการรายกรณี จากการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลให้สมาชิก ในเครือข่ายคุ้มครองเด็กมีการรับทราบข้อมูลแผนงานที่เกี่ยวข้องกับแผนงานเพื่อการพัฒนา ศักยภาพ ระหว่างกันการสื่อสารในช่องทางการสื่อสารของเครือข่ายในกลุ่มไลน์ (Line) และเวทีกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ เครือข่ายในกลุ่มบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการรายกรณีของเด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ และคุ้มครอง ในบางกรณีที่ต้องรักษาความลับตามมาตรฐานการคุ้มครองเด็ก สมาชิกในกลุ่มขนาดเล็กจะ มีส่วนร่วมและรับทราบแนวทางการจัดการรายกรณี เพื่อให้ความช่วยเหลือและการคุ้มครองสวัสดิภาพ เด็กร่วมกัน อันเกิดจากการตัดสินใจร่วมของเครือข่าย ซึ่งการส่งต่อข้อมูลเหล่านี้เกิดขึ้นทั้งในรูปแบบที่ไม่ เป็นทางการ สมาชิกเครือข่ายสามารถส่งต่อข้อมูลระหว่างกันได้ และยังสามารถประสานกันในลักษณะที่ เป็นทางการผ่านกลไกขององค์กร อันเกิดจากการตัดสินใจร่วมกันของเครือข่าย ว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูล นั้นจะเป็นไปในลักษณะใด ซึ่งถือว่าเกิดจากการตัดสินใจด้วยความสมัครใจและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ในการรับข้อมูลข่าวสาร

ลักษณะที่ 2 เครือข่ายการพัฒนา (Development Networks) เครือข่ายคุ้มครองเด็กเป็น เครือข่ายลักษณะที่มีการพัฒนาในเชิงประเด็น รวมถึงเป็นเครือข่ายที่พัฒนา ศักยภาพของสมาชิกเครือข่าย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ พบว่าในช่วงการเริ่มต้นของการก่อรูปของเครือข่าย จะมีการใช้การพัฒนา ศักยภาพโดยการให้ความรู้ สร้างความตระหนักเรื่องการคุ้มครองเด็กในกลุ่มสมาชิกที่ยังขาดชุดความรู้ เรื่องสิทธิเด็กและการปกป้องคุ้มครองเด็ก จากนั้นดึงเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองการ ดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองเด็กให้เกิดการขยายการพัฒนาให้กว้างขึ้น ผ่านการร่วมมือกับหน่วยงาน

ภาคีรัฐที่รับผิดชอบแผนงานเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี บ้านพักเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี กองพัฒนาสังคมฯ เทศบาลเมืองหนองปรือ ให้เป็นสื่อกลางในการดำเนินงานเพื่อการขยายการพัฒนาไปสู่ชุมชนเป้าหมาย จึงเป็นผลให้ การขับเคลื่อนเครือข่ายได้รับความร่วมมือและเกิดกลไกการพัฒนาเชิงประเด็นที่เครือข่ายเห็นปัญหาร่วมกัน มีการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและคณะกรรมการชุมชนยังได้ร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย และยังเป็นเครือข่ายที่พัฒนาศักยภาพด้วยองค์ความรู้เรื่องการคุ้มครองเด็ก มาตรฐานการคุ้มครองเด็ก สิทธิเด็ก และแนวทางการคุ้มครองเด็กในชุมชนอีกด้วย

ลักษณะที่ 3 การช่วยขยายยุทธศาสตร์ (Outreach Strategies) ในการช่วยขยายยุทธศาสตร์นี้พบว่า กลไกของการขับเคลื่อนเครือข่ายนั้นมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เทศบาลเมืองหนองปรือบรรจุแผนงาน (Action Plan) ในเรื่องการทำงานเพื่อการคุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นผลให้เกิดคณะกรรมการคุ้มครองเด็กขึ้นใน 44 ชุมชน ที่เป็นการสนับสนุนเป้าหมายของเครือข่ายที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อการสร้างระบบนิเวศเพื่อการคุ้มครองเด็ก และสนับสนุนองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กในด้านวงจรการดูแลเด็กอีกด้วย นอกจากนี้ในการขยายยุทธศาสตร์ยังเกิดขึ้นกับเครือข่ายในการทำให้เกิด “นโยบายคุ้มครองเด็กในโรงเรียน” ที่เป็นการร่วมมือระหว่าง องค์การ Friend International ร่วมกับเทศบาลเมืองหนองปรือ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ตำรวจภูธรภาค 2 และโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน โรงเรียนวัดสุทธาวาส โรงเรียนวัดบุญสัมพันธ์ โรงเรียนบ้านทุ่งกลม โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองหนองปรือ ร่วมกันลงนามความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายคุ้มครองเด็กในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองเด็กระดับตำบล โดยใช้กลไกของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กเป็นหลักในการบริหารกองทุน
2. เครือข่ายคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ ยังต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในด้านการคุ้มครองเด็ก โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจในมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กที่เป็นมาตรฐานสากล ที่สอดคล้องกับรูปแบบปฏิบัติของไทย เนื่องจากการทำงานคุ้มครองเด็กนั้นต้องปฏิบัติงานในฐานะของความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ และคำนึงถึงมาตรฐานร่วมกัน
3. เครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กเทศบาลเมืองหนองปรือ ควรมีการจัดการความรู้ในระดับเครือข่าย โดยให้มีการจัดทำสำรวจข้อมูล และสารสนเทศ ที่เครือข่ายสามารถเข้าถึงร่วมกันได้
4. กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำกลไกติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการคุ้มครองเด็กในระดับตำบล

เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการคุ้มครองเด็กที่สนับสนุนองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็ก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลเมืองหนองปรือควรมีการจัดทำนโยบายและแผนงานที่เกิดจากการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานเครือข่าย เพื่อจัดสรรทุน งบประมาณ บุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลลัพธ์การทำงานในเชิงคุณภาพมากขึ้น

2. กรมกิจการเด็กและเยาวชน ควรผลักดันให้มีกลไกกองทุนคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ที่รับผิดชอบจัดสรรเงินกองทุนได้โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานคุ้มครองเด็กด้านเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมในการกิจทุกด้าน ซึ่งต้องคำนึงถึงการบูรณาการประสานความร่วมมือ มีความเป็นธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

มีการจัดทำวิจัยถึงกลไกการดำเนินงานเครือข่ายการคุ้มครองเด็กในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับประเทศ รวมถึงกลไกของเครือข่ายระดับสากล เนื่องจากมีกลไกการทำงานที่ประสานเชื่อมโยงกันและมีความน่าสนใจที่จะศึกษาให้เห็นถึงองค์ประกอบของระบบการคุ้มครองเด็กผ่านการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายในทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง

- Forbes, B., Luu, D., Oswald, E., & Tutnjovic T. (2011). *A Systems Approach to Child Protection A World Vision Discussion Paper*. Retrieved from <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/5113.pdf/>
- HHN Thailand. (2019). *HHN Annual Evaluation Report*. Retrieve from <https://www.givingbackassoc.org/?thai=134>
- Kanjana Keawthep. (1995). *Community Cultural Work Tool* [in Thai]. Bangkok: Catholic Council of Thailand for Development.
- Kreingsak Chareonwongsak. (2000). *Network Management: Key Strategies for the Success of Educational Reform* [in Thai]. Bangkok: Success media.
- Pichai Ratnatilaka Na Bhuket. (2009). *Organization and management* [in Thai]. Nonthaburi: Think Beyond Book.
- Phra Maha Sutit Arpakaro. (2005). *Networks, Nature, Knowledge and Management 2nd Edition*. Bangkok: Pisit Thai Offset.

- Subdivision of Social Development Nongprue town municipality. (2016). *Nongprue town municipality Annual Report*. Retrieve from <https://nongpruecity.go.th/report/?cid=2>
- Supprasit Kumprapan. (2015, November 23). *The child right situation from 1989 to 2015 and is expected to improve in 2030* [in Thai]. Retrieve from <https://shorturl.asia/vu3ci>
- UNICEF (2021). *Child protection Strengthening*. Retrieved from <https://www.unicef.org/documents/child-protection-systems-strengthening>